

Tilsynet ikke kunne afværge disse, og kan ikke overtage Ansvaret for, hvad en Frimenighed i Tidens Løb kan blive til.

Derfom den Tanke, det Menighedsbegreb, som kommer frem i Forhandlingen om Frimenigheder, skulde blive herskende — og ethvert Princip tragter, bevidst eller ubevidst, efter Herredømme —, da kan jeg ikke see Andet, end at Folkekirken er bleven berørt i sit inderste Væsen. Man antager, at disse Frimenigheder altid ville blive meget faa, at de kunne staae fredeligt ved Siden af Folkekirken's øvrige Menigheder, og vel endog ville udøve en gavnlig Paavirkning paa disse som et Slags Mønstermenigheder — jeg troer dette Udtryk er blevet brugt. Faa ville de vistnok blive, saalænge deres Dannelse kræver ikke ubethdelige Opoffrelser. Men derfom der er en almindeligere Trang til at faae dem — og herpaa er det dog, Forbringeren paa Ret til at danne dem er bygget —, da vil Sagen ikke kunne standse paa sit nuværende Standpunkt. Det vil erkjendes, at hvad der er en Ret for de mere Velhavende, maa ogsaa være en Ret for de Fattige; hvad de Første kunne forstaae sig selv, maae disse hjælpes til. Der er givet Antydninger nok til, hvorledes Sagen videre kan udvikle sig. Og da troer jeg, at der vil vise sig, om ikke en almindelig Trang, saa en almindelig Lyst til at forsøge sig i denne Retning. Derfom da Frimenighederne skulde blive mange, er det tvivlsomt, om de alle kunne blive Mønstermenigheder; Bevæggrundene til deres Dannelse kunne blive af meget forskjellig Art. Da vil Forholdet til de gamle Menigheder neppe overalt kunne blive fredeligt; eller — derfom man fra disse seer hen til dem med Kjærlighed og finder Noget hos dem, som man gjerne vilde tilegne sig, da kunde det maastee være netop det, hvori de gamle Menigheder ikke tør have Deel, Retten til at udstyde og agte som sig uvedkommende alt det, der ikke kan gaae ind under den frie Sammenslutning og Tilslutning. En Vængsel efter Frimenighedernes Frihed, Friheden for Blandingsvæsenet, kan let opkomme baade hos Præster og Menighedslemmer; men hvad enten denne træder frem i virkelige Forsøg, eller kun er tilstede som en hemmelig Attraa, kan det dog ikke være Andet, end at Samlivet og Embedsvirksomheden maa tage Skade.

Derfom man, med alle disse Betæneligheder for Die, endnu vil minde om, at der dog i det, som hører til Religion og Christendom, er en Ret til selv at tage Bestemmelse, hvori der af intet Hensyn til Følger og Farer tør gjøres noget Indgreb, saa vil jeg svare: Ja, der er en Ret til at slutte sig sammen i Frimenigheder, som ingen Kirkeorden maa stille sig imod; men da maa og de, som ville benytte denne Ret, gjøre det ganske paa eget Ansvar, d. v. s. udenfor Folkekirken.

Ved hvad jeg her har ytret om Frimenigheder — væsentlig det Samme, som jeg havde Leilighed til at udtale paa Landemødet —, har jeg holdt mig til Sagen i Almindelighed, navnlig som den er kommen frem i Lovforslaget og Forhandlingen paa Rigsdagen; jeg har intet Hensyn taget til den Frimenighed, som allerede bestaaer i Fyen og er opstaaet under ganske eiendommelige Forhold. Paa Landemødet syntes det at være et temmelig almindeligt Ønske, at denne Menighed ved en exceptionel Foranstaltning kunde beholde sin Plads i Folkekirken; een Præst udtalte sig for, at det Samme maatte gjælde om den Bornholmste Frimenighed. Vel er det mig ikke let at forstaae, at disse Menigheder kunne gaae ind under Folkekirken's almindelige Orden, som de dog i væsentlige Punkter maae være undtagne, og at dette kan stec uden at skabe et Præcedens, som siden vanskelig vil kunne afsøjes. Men derfor maa jeg ligesuldt dele Ønsket om, at der maa kunne gjøres Noget for, at disse Menigheders Stilling maa blive saa ubestøret som muligt, og at de Mænds forøvrigt saa hæderlige Personlighed og Virksomhed, som staae i Spidsen for dem, herved maa komme i Betragtning. Jeg har tænkt mig, at der kunde tillægges disse Mænd personlig saadanne Rettigheder i borgerlig og kirkelig Henseende, hvorved Menighedernes Stilling kunde blive tilfredsstillende.

De Præster, som her talte Frimenighedernes Sag, syntes mig ikke ubetinget at ønske disse, men snarere at betragte dem som Noget, der efter Omstændighederne kunde blive nød-